

20.08.2021

Olje- og Energidepartementet

Høringsuttalelse – Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs

Norwegian Offshore Wind Cluster er en klynge innenfor Innovasjon Norges Arena program. Klyngen har omkring over 300 medlemmer og har som mål å etablere globalt ledende leverandørkjeder for havvind.

Norwegian Offshore Wind Cluster er fornøyd med at prosessen med tildeling av arealer på Utsira Nord og Sørlege Nordsjø nå igangsettes. Etablering av et hjemmemarked vil være svært viktig for å bygge en sterk norsk leverandørindustri innen havvind, og spesielt innenfor flytende havvind hvor Norge i dag har en ledende posisjon

Klyngen vil derfor påpeke tre viktige elementer i den sammenheng:

- 1) Tidsaspektet er viktig for at Norge skal beholde en ledende rolle innenfor flytende havvind
- 2) Det må sikres at utbygging av Utsira Nord og Sørlege Nordsjø bidrar til å bygge en sterk norsk leverandørindustri.
- 3) Norge må være ledende på å utvikle nye teknologi som reduserer kostnader knyttet til utbygging av havvind.

Framdrift

Norge har hatt en ledende rolle i utviklingen av flytende havvind. At Norge er førende i industrialiseringen av flytende havvind vil ha stor betydning for utviklingen av den norske leverandørindustrien. Vi ser at det er høy aktivitet og store ambisjoner i mange land. Med den tidsplan det legges opp til, kan en risikere at de første vindparker kommer i drift etter 2030. Norge er i dag ledende på utvikling av flytende havvind teknologi, og det vil være svært viktig for etablering av ledende leverandørkjeder at de første flytende vindparker av industriell størrelse etableres i Norge.

Norwegian Offshore Wind Cluster er bekymret for at den konsesjonsprosessen som departementet foreslår i høringsdokumentene vil ta for lang tid, og at dette reduserer mulighetene for etablering av en sterk norsk leverandørindustri innen havvind.

Vi anmoder departementet om å vurdere tidslinjen på ny med tanke på om det er mulig å kjøre enkelte prosesser i parallell og om det er mulig å korte ned på tidsfrister og saksbehandlingstider. Ett eksempel er prekvalifisering av Utsira Nord. Det skal her gjøres en tildeling basert på ett sett av kriterier. Etter vårt syn kan kriteriene for prekvalifisering inkluderes i de samlede kriterier for tildeling, og en kan da redusere tidsbruken i prosessen.

Vi har i vedlegg redegjort for konkrete innspill på hvordan en raskere kan få etablert de første norske vindparkene.

Mangfold

For å sikre et størst mulig mangfold bør både Utsira Nord og Sørlege Nordsjø inndeles i flere områder. Med flere utviklere vil det danne seg flere leverandørkjeder og også alternative syn på teknologier. En slik dynamikk vil bidra til å bygge en sterk og internasjonalt konkurransedyktig norsk industri.

Samtidig må de tildelte områder ha en slik størrelse at det er mulig å bygge vindparker i en kommersiell skala som gir mulighet for skalaeffekter og tilhørende kostnadsreduksjoner i produksjons- og installasjonsprosessen.

Vi mener at på Utsira Nord bør det tildeles flere arealer med mulighet for 500 MW hver. Klyngen fikk i mai 2021 levert en studie fra Aabø PowerConsulting¹ som tilsier at det er kapasitet i eksisterende nett til minimum 2,7 GW fra Utsira Nord. Ved bygging av kraftlinje fra Blåfalli til Gismarvik som konsesjonssøkt fra Statnett vil denne kapasiteten utvides til minimum 4,8 GW fra Utsira Nord. Dette viser at det er tilstrekkelig kapasitet i nettet til å kunne håndtere flere prosjekter fra Utsira Nord

Vi ser en risiko for at noen av tildelte områder av ulike grunner ikke ender opp med en investeringsbeslutning. En vil da miste betydelig tid. Vi vil derfor anbefale at det tildeles 5 områder med kapasitet til 500 MW på hver av disse.

Tildelingskriterier

Det må etableres kriterier som sikrer en sterk norsk industri samtidig som en er bevisst på at det største markedet for leveranser til havvind prosjekter vil være internasjonalt.

Vi mener det bør settes som en forutsetning at norske vindparker skal opereres fra en norsk base og med en driftsorganisasjon lokalisert i Norge

¹ <https://offshore-wind.no/wp-content/uploads/2021/08/Vurdering-av-potensialtet-for-innmating-av-vindkraft-fra-UN-For-publisering.pdf>

HMS kultur og forståelse er et område norske bedrifter har en sterk tradisjon. Og hvor en kan tilføre den internasjonale havvind industrien betydelig kompetanse. Slik kompetanse bør der derfor legges in som en del av kriteriene.

Vi vil videre anbefale at det settes minimumskrav til innhold og omfang av miljøkartlegging, konsekvensanalyser og konfliktdependende tiltak. Det bør videre oppfordres til de forskjellige utviklerne om samarbeid og koordinering av dette arbeidet.

Vi vil også anbefale at departementet ber aktørene gi en redegjørelse for hvordan de ønsker å utvikle leverandørkjeden. Og at denne gjøres forpliktende for de som får tildelt areal. Her har en erfaring fra Skottland hvor det er benyttet såkalte «Supply Chain Development Statements»², som utviklerne må levere i sine søknader med hensyn til nivå og lokalisering i bruken av underleverandører. En slik redegjørelse kan da gjøres bindende for konsortiet.

Tildelingsmodellen for Sørilige Nordsjø bør tillegges også kvalitative kriterier. Sørilige Nordsjø er dypere enn mange andre områder for tilsvarende bunnfast havvind, og det ligger derfor til rette for å utvikle teknologier og løsninger tilpasset den dypere delen av bunnfast segmentet. Norske bedrifter har her en mulighet til å ta en sterkere posisjon enn en i dag har på tradisjonelle monopæler. Norwegian Offshore Wind Cluster anbefaler at det på nåværende stadium ikke benyttes auksjoner på Sørilige Nordsjø II.

Kraftnett

Veileder konkluderer at tilkobling til kraftnett er prosjektspesifikke anlegg som skal bekostes av den enkelte utbygger. Statnett som skal være operatør av nettet til landfall og tilknytning til nett på fastlandet, eller som en mulig mellomlandsforbindelse. Det vil være viktig at Statnett har klare føringer for prioritering og kapasitet slik at denne samordningsprosessen ikke forsinker utbyggingene.

Klyngen mener at det er naturlig at Statnett tar en slik rolle også for Utsira Nord hvor det sannsynligvis vil være flere utbygger som skal knyttes til nettet og hvor det vil være betydelig gevinst knyttet til felles infrastruktur.

EUs mål om å bli karbonnøytral innen 2050 og hvor havvind er tiltenkt en betydelig rolle gjør at etterspørselen etter elektrisk strøm produsert fra havvind vil øke betydelig. Her vil også EUs mål om 55% reduksjon innen 2030 gjøre at etterspørselen kommer allerede fram mot 2030.

Klyngen er derfor enig i at det bør legges opp til at Sørilige Nordsjø får en nett tilknytning både til Norge og til kontinentet. Norge har potensiale til å bli en stor eksportør av grønn elektrisk kraft, og et slikt hybridprosjekt på Sørilige Nordsjø kan bidra til nyttige erfaringer.

² <https://www.crownstatescotland.com/resources/documents/supply-chain-development-statement-summary>

Klyngen er også av den oppfatning at det i utgangspunktet tildeles arealer med en forventet produksjonskapasitet. Arealutnyttelse kan imidlertid være et viktig konkurransefortrinn som reduserer arealkonflikter og kostnader. Det anbefales derfor at det åpnes for en høyere kraftproduksjon basert på høyere arealutnyttelse dersom nettsituasjonen tillater det.

Oppsummering

Norwegian Offshore Wind Cluster er fornøyd med den prosessen som er satt i gang for å få et norsk hjemmemarked for havvind. Vi vil anmode departementet å ha høy framdrift slik at norske bedrifter kan få en sterk posisjon og at Norge kan opprettholde sin posisjon som ledende innen flytende havvind.

Norwegian Offshore Wind Cluster vil jobbe med å utvikle samarbeidet mellom aktørene innenfor havvind i Norge og har etablert et «Developers Forum» i klyngen. Vi vil gjerne bidra til et godt samarbeid mellom aktørene og departementet. Norwegian Offshore Wind Cluster kan også påta seg en rolle som koordinator i kontakt mellom utviklere og ulike interessegrupper i de aktuelle områdene. Vi ser også positivt på at departementet vil opprette et forum for utvikling av havvind i Norge, og vil gjerne bidra positivt i et slikt forum.

Med vennlig hilsen

Norwegian Offshore Wind Cluster

Arvid Nesse

Klyngeleder

Vedlegg: Forslag til tiltak for å sørge for raskere utbygging av havvind

Norge har en ledende rolle i utviklingen av flytende havvind og det er kritisk at det nå snarlig blir realisert prosjekter for havvind i Norge for at Norge skal beholde en ledende rolle innenfor flytende havvind. Norwegian Offshore Wind Cluster mener at den konsesjonsprosessen som Regjeringen nå legger opp til vil føre til at realiseringen av vindkraftprosjekter tar for lang tid. Vi ønsker derfor å benytte denne anledningen til å komme med forslag til hvordan denne prosessen kan gjøres raskere.

1.1. Avklare nettilknytning

Høringsnotatet fra Regjeringen gir i liten grad avklaringer om valg av nettløsninger for de åpnete områdene. Avklaringer om hvor og hvordan nettilknytning kan skje er svært viktig i all utbygging av havvind. Vi ber derfor Regjeringen om raskt å komme med et forslag om hvordan nettilknytning kan skje for både Utsira Nord og Sørlige Nordsjø II.

1.2. Parallelle prosesser

Høringsnotatet fra Regjeringen bærer preg av at det er mye som fremdeles gjenstår før man kan starte konsesjonsprosessen for havvind i Norge. Vi ber departementet om å sette i gang flere av disse prosessene parallelt for å sørge for raskere fremdrift. Dette innebærer blant annet at forslag til utlysning av områder kan sendes på høring før endelig forskrift og lovbestemmelse er tredd i kraft.

1.3. Starte kartlegging av andre næringer, miljø og samfunn

Etter gjennomført konkurranse får tiltakshaver 6 uker på å sende inn forslag til et prosjektspesifikt utredningsprogram. En del av innholdet i den prosjektspesifikke konsekvensutredningen skal være en beskrivelse av virkninger på andre næringer, miljø og samfunn. En del av denne kartleggingen vil være gjeldende for alle prosjektene innenfor de åpnete områdene. Dette er kartlegging som Regjeringen kan få gjennomført og få gjort tilgjengelig før tiltakshaver skal gjennomføre de prosjektspesifikke konsekvensutredningene.

1.4. Sørge for tilstrekkelig kapasitet og kunnskap hos forvaltningen til å gjennomføre en rask og forsvarlig saksbehandling

Havvind er en ny industri i Norge. På samme måte som vi ikke hadde erfaring eller kompetanse med oljeutvinning på 60- og 70-tallet, er det i dag mangel på erfaring og kompetanse på utbygging av havvind i Norge. Vi mener at Regjeringen allerede nå må starte med å ruste opp forvaltningen for å kunne gjennomføre saksbehandling av både meldinger og søknader på en effektiv og forsvarlig måte. Man bør her blant annet se på i hvilken grad man kan hente inn ekstern hjelp for å sørge for opplæring, samt utarbeidelse av veiledere og retningslinjer.

1.5. Åpning av flere områder

Norwegian Offshore Wind Cluster vil også anmode departementet om å fremskynde arbeidet med å åpne flere områder for havvind, samt å utvide de eksisterende områdene. Med tanke på den omfattende prosessen som departementet legger opp til fra åpningen av et område til ferdigstillelse av havvindparker haster det å komme i gang med flere prosjekter i norske områder. Vi vil derfor benytte muligheten til å anmode regjeringen om raskt å sende på høring åpning av flere områder.